

Artikeln har varit publicerad i svensk Kyrkotidning

Madeleine Åhlstedt

Margit Sahlins kulturinsats och livsverk

I denna artikel presenteras Margit Sahlin (1914-2003), en av det svenska 1900-talets stora kyrkliga och kulturella personligheter.¹ Detta århundrade var kanske vår historias mest omvälvande, inte minst vad avser kvinnans roll och situation i samhället – och Margit Sahlins liv präglades av dessa omvälvningar.

Den 10 april 1960

Margit Sahlin kommer säkert kyrkohistoriskt mest att förknippas med prästämbetets öppnande för kvinnor 1958 och för att hon var en av de tre första kvinnorna som vigdes till tjänst i Svenska kyrkan. Det skedde på palmsöndagen den 10 april 1960, i S:ta Katharinastiftelsens kapell i Österskär. Ärkebiskop Gunnar Hultgren var vigningsbiskop. De två övriga kvinnorna var Ingrid Persson, som vigdes i Härnösands domkyrka av biskop Ruben Josefsson, och Elisabeth Djurle (senare gift Olander), som vigdes i Storkyrkan i Stockholm av biskop Helge Ljungberg.

Jag minns mina tankar när Margit Sahlin och jag gick igenom protokoll, verksamhetsberättelser och annan dokumentation inför S:ta Katharinastiftelsens 50-årsjubiléum år 2000: Hur orkade hon, varifrån hämtade hon kraften, inspirationen och modet? Hade jag frågat henne hade det självklara svaret blivit: I den dagliga bibelläsningen, i mediterandet över texter, i bönen och i ett regelbundet nattvardsfirande.

Margit Sahlins väg mot prästämbetet och grundandet av S:ta Katharinastiftelsen var en väg hon gick mycket ensam. Vandrigen skedde i en helt mansdominerad kyrka. Hon fick erfara mycken smärta och många misstänkliggöranden. Många av dem som varit hennes vänner fram till prästvigningen kom hon att mista.

Visioner för kyrkan

Hennes gärning och insats var vidare än ämbets- och vigningsfrågan även om den var mycket central för henne. Hon var medveten om att utan en tjänst för en kvinnlig teolog fanns det ingen möjlighet att få arbeta i kyrkan. Hennes visioner och tankar var dynamiska, stora och hoppfulla för den kyrka hon älskade så, men som hon i så många sammanhang fick uppleva som stelnad och instängd. Margit Sahlin använde ofta bilden av ostkupan under vilken det var varmt och gott och där alla förstod varandra. Där ville man gärna få stanna men så kom någon och lyfte på kupan och då drog det kallt och obehagligt. Djupast sett handlade hela hennes liv och kallelse om hur man ska kunna förstå och tolka

¹ Sedan denna artikel skrevs 2004 för SKT har en biografi om Margit Sahlin givits ut av S:ta Katharinastiftelsen i samband med 50-årsjubiléet av de första vinningarna av kvinnorna till präster i Svenska kyrkan Palmsöndagen 1960-2010: *Margit Sahlin – på väg mot verklighet*. Författare är Elisabeth Nordlander som i huvudsak bygger på Margit Sahlins dagboksanteckningar. Mitt eget bakgrundsmaterial är hämtat från min D uppsats vid Teologiska Institutionen, Uppsala Universitet - ”S:ta Katharinastiftelsen-ett kyrkligt modellbygge” - samt ur S:ta Katharinastiftelsens jubileumsskrift år 2000. Vidare är jag självklart påverkad och influerad av Margit Sahlins och mitt över 25-årig samarbete på S:ta Katharinastiftelsen samt de otaliga resor vi under denna tid gjorde runt om i Sverige där hon outtröttligt och engagerat berättade om sin livsväg och vikten av att ständigt och på nytt tolka evangeliet in i vår tid.

Guds ord in i vår tid. Hon menade att det måste ske genom det öppna och fria samtalet i dialogen med dem som upplevde sig stå utanför kyrkan och teologin.

Att försöka hitta en röd tråd i hennes liv är både svårt och lätt. Svårt därför att hon hade så oändligt många trådar i sin livsväv, men gemensamt för dem alla var att de ledde till GUD genom människan Jesus Kristus, hans ansikte vänt mot oss.

Skall man kort försöka sammanfatta hennes visioner kan man se tre områden:

- * Differentierat prästämbete manligt-kvinnligt.
- * Grundandet av en evangelisk akademi.
- * Bildandet av en evangelisk kommunitet.

Vem var Margit Sahlin?

Margit Sahlin föddes 6 maj 1914 som yngsta barnet i en syskonskara på åtta. Fadern Enar Sahlin var lektor vid Östra Real i Stockholm och modern Rigmor Sahlin var född Nettelblatt. Något år tidigare än sina jämnåriga började hon skolan och vid 17 års ålder tog hon studenten vid Wallinska skolan i Stockholm. Sin licentiatexamen avlade hon 1936 vid Uppsala Universitet och 1940 blev hon färdig med sin avhandling i romanska språk om den kyrkliga dansen och folkdansvisan, *La Carole médiévale et ses rapports avec l'église*. Nästan direkt efter sin disputation började hon läsa teologi och 1943 avlade hon teologie kandidatexamen vid Uppsala Universitet.

Stadsmissionen och Stockholms stift inrättade 1943 en församlingssekreterartjänst för henne, den första och hittills enda tjänsten som ”kvinnlig själasörjare”. Denna innehade hon mellan åren 1945-1970. Hon utnämndes då till kyrkoherde (Sveriges första kvinnliga) i Engelbrekts församling i Stockholm, där hon verkade fram till sin pensionering 1979. Då återgick hon på ”heltid” till att vara direktor på S:ta Katharinastiftelsen, vars direktor hon var fram till 1993. Uppsala Universitet utsåg henne 1979 till teologie hedersdoktor och 1990 blev hon jubeldoktor vid detta universitet.

Hur började det?

På en fäbod i en Leksandssocken en sommardag på 1930-talet, då Margit Sahlin satt och tänkte på sitt avhandlingsarbete, hörde hon en spelman från Siljansnäs komma med några turister. Hon undrade vad han spelade. ”En leis” blev svaret. Där hade hon svaret. Hon såg sammanhanget: ”leis”, en profan eller religiös diktning, och så ”carole”, en fransk folkvisa, och hon härledde detta i sin avhandling till ”*Kyrie eleison*” och den medeltida dansen i kyrkorummet.

Uppsalatiden var både arbetsam och glädjefull för henne. Arbetsam och svår därför att hon i omgångar insjuknade i TBC och tvingades till sanatorievistelser. Glädjefull därför att fick kontakt med KGF, Kristliga gymnastförbundet, Frivilligkåren och Korstågsrörelsen. Hon ingick i en grupp av hängivna studenter som reste land och rike runt för att hålla evangelisationsmöten och möta det allt större främlingskapet inför kyrkan. Detta förde henne bland annat till Borlänge där hon fick kontakt med de s.k. ”Borlängepojarna”, arbetare på Domnarvet vilka var fyllda av fördomar och

mest tyckte kyrkan var en maskerad- och mannekänguppvisning. Själv kände hon vid första resan dit stor tvekan och rädsla och undrade: ”Vad kan jag säga till dem, hjälp.”

I själva verket var det här det första fröet till S: ta Katharinastiftelsen såddes. Samtalet och dialogen med dem som tänker olika och annorlunda. Det är också under Uppsalatiden, i tidskriften *Vår lösen* 1938, som hon första gången nämner behovet av ett nytt kvinnligt ämbete i kyrkan. I artikeln skriver hon om dels om ett utbyggande av det redan befintliga diakonatet, s.k. pastoraldiakonissor, dels om inrättandet av ett nytt ämbete, ”kaplaner”, samt slutligen om det nuvarande prästämbetets öppnande för kvinnor.²

Tjänst för kvinnlig teolog

Genom artikeln startar en livlig debatt över hela landet. Margit Sahlin menar att nya tjänster måste skapas för kvinnor i kyrkan, framför allt för kyrkans egen skull. Det fanns inte en enda tjänst för en kvinnlig teolog före 1943 då J W Johnsson, ledare för Stadsmissionen, inrättade en tjänst för Margit Sahlin som ”kvinnlig själasörjare”. Fram till 1960 är detta den enda kyrkliga tjänsten Svenska kyrkan har för en kvinnlig teolog. Margit Sahlin innehar den fram till 1970. Diskussionen om kvinnliga präster blossade åter upp 1945. Den direkta anledningen var den nya lagen om kvinnans behörighet att inneha statlig tjänst, där alltjämt undantag gjordes för prästerlig och annan kyrklig tjänst.

I boken *Man och kvinna i Kristi Kyrka* som Margit Sahlin skrev 1950 la hon fram sin teologi bland annat om skapelsetanken, utifrån 1 Mos 1:27: ”...Gud skapade människan till sin avbild...till man och kvinna skapade han dem.”³ Hon menade att det viktiga inte var summan av olika manliga och kvinnliga egenskaper utan just polariteten manligt - kvinnligt, Guds fullhet.⁴

Vidare säger hon om bibelsynen: Bibelordet måste översättas och tolkas in i varje ny tid. Margit Sahlin skiljer mellan statisk- och dynamisk bibelsyn. En statisk innebär att bibelordet är givet en gång för alla och ska tolkas som det står skrivet, medan den syn hon själv förespråkade är den dynamiska. Ordet ska ses i sitt sammanhang men måste levandegöras och översättas in i varje tid.⁵

Om ämbetssynen skriver hon: Prästämbetet lider av ”vattenhuvud” det vill säga alla funktioner har samlats på ett huvud som sväller upp och blir oproportionerligt stort. Följaktligen måste prästämbetet differentieras och omgestaltas efter inspiration från Nya Testamentet och tidens behov. Hon ser också detta som ett fullföljande av reformationen.⁶

Mötesplats

Det andra fröet till Katharinastiftelsens bildande sås något senare, i början av 1940-talet, då Margit Sahlin erfor hur hela den profana kvinnovärlden, som YK (Yrkeskvinnors klubb) och

² Se också Nordlander 2010 s 44-69 om denna period i Margit Sahlins liv.

³ Här citeras 1 Mos 1:27 enligt 1917 års bibelöversättning, den översättning som användes 1950.

⁴ Sahlin 1950 s 8f f

⁵ Sahlin 1959 s 43

⁶ Sahlin 1959 s 51 samt Sahlin-Åhlstedt 2000 s 91

Fredrika Bremer- förbundet, står främmande och fientligt mot kyrkan. I detta ser hon en utmaning och ett behov av en mötesplats mellan det hon kallar ”Kyrkan och världen”. Hittills hade den klassiska kyrkliga arbetsformen för kvinnor varit syföreningarna, men dessa kunde inte fylla alla slags behov. Framför allt inte i ett tidsläge som detta, så förändrat i förhållande till den tid då de bildades. De har t ex sällan kunnat svara emot många moderna kvinnors längtan efter studier och diskussioner och hjälp till självständigt tänkande. Så bildades stiftskvinnoråd runt om i landet med undantag för Göteborgs stift där stiftsledningen var helt avvisande.

På Margit Sahlins initiativ hölls 1947 den s k Leijondalskonferensen under vilken man beslutade att bilda Kyrkliga kvinnorådet, stiftskvinnorådets riksorganisation, vars första ordförande hon blev. Mottagandet av denna nya organisationen var blandat: iver bland engagerade kvinnor, men på kyrkligt håll var entusiasmen mycket måttlig, skriver Margit Sahlin.⁷ Enligt de riktlinjer som fastställdes för Kyrkliga kvinnorådet skulle det ha som uppgift att utgöra ett samarbetsorgan för det kvinnliga kyrkoarbetet i de olika stifteten och förmedla impulser och erfarenheter stifteten emellan, följa utvecklingen inom kvinnovärlden samt ta nya initiativ, till exempel till kyrklig opinionsbildning i aktuella frågor, till ledarutbildning, kurser och konferenser.

En första mötesplats mellan ”världens kvinnor” och kyrkans hade skapats. Till Kyrkliga kvinnorådets första uppgifter hörde att försöka få till stånd en kurs för kvinnlig kyrkotjänst, vilket också skedde efter otroligt många om och men. För vilket ”hus” vågade ta emot något så farligt som en kurs för kvinnlig kyrkotjänst? Missionsförbundet vågade och kursen förlades till deras semesterhem Borgen i Danderyd. I kursinbjudan skrev Margit Sahlin bland annat att någon garanti inte fanns för dem som genomgått kursen vad gäller tjänst i kyrkan. Men för den som vågar ge sig ut i ovissheten i tro på att Gud vill bruka henne, kommer dock säkert att finnas en möjlighet också till heltidsarbete.

Den 10 januari 1948 startade den s k Borgenkursen. Det var den första kurs som hållits utanför diakonin för kvinnlig kyrkotjänst. 19 kvinnor antogs till den fyra månader långa internatkursen ledd av Margit Sahlin. Jag tror vi kan jämföra den med ”prakten”, prästernas avslutande praktiska utbildning. Något altare fanns inte så av några sockerlådor byggde man ett litet altare. Där började och slutade man varje dag. När kursen skulle avslutas skedde det inför det altare på vilket stod 19 stycken små keramikåsnor. Margit Sahlin höll en meditation med en personlig tillämpning för var och en av deltagarna av Jesu ord om Palmsöndagsåsnan: ”Herren behöver dig” - Herren behöver också er.

När kursen var slut frågade deltagarna vad man skulle göra med det lilla altare som varit kursens centrum. Man enades om att be för det lilla ”hemlösa altaret” så att det skulle få ett hus. I ett brev till Margit Sahlin vid ett senare tillfälle skrev biskop Erling Eidem: ”Ett åsnestall kan väl inte vara så dyrt.” Så började tankarna och längtan efter ett eget hus ta form allt mer.⁸

Avser åsnestallet

¹ Margit Sahlin privata dagboksanteckningar sept 1949

⁷ Sahlin 1980 s 21

⁸ Om Borgenkursen se också Nordlander 2010 s 120-124.

Akademierna

Ute i Europa hade efter andra världskrigets slut behovet av mötesplatser, där människor kunde träffas och samtala om de stora livsfrågorna, vuxit sig stort. Ur detta behov växte de s.k. Evangeliska Akademierna fram. Tidigt kom Margit Sahlin, Manfred Björkquist, Olof Hartman och Nils-Hugo Ahlstedt i kontakt med denna rörelse och med Eberhard Müller, grundaren och direktorn för den första Evangeliska Akademin i Bad Boll i Västtyskland. Här såddes det tredje fröet till det som efter oändlig möda, otaliga sammanträden och vända kom att bli S:ta Katharinastiftelsen, Margit Sahlins livsverk och kulturinsats. Där hade hon hoppats på att få grunda en akademi och kommunitet, ett hus med ett husfolk avdelade för tjänst. Där skulle hennes visioner, tankar och idéer få slå rot och blomma. Hon bars av visioner inspirerad av den högkyrkliga väckelsen i England och Oxfordrörelsens kvinnliga kloster Whitby, men också av den fria och världsöppna kommuniteten S:t Julians. Även det franska kommunitetslivet väckte hennes intresse, som Taizé med broder Roger Schüts och så inte minst den franska reformerta kommuniteten Pomeyrole i södra Frankrike.

En annan ordensgemenskap som inspirerade henne var den manliga kommuniteten S:t Columba på ön Iona i Skottland. Ordensgemenskapen där fungerar som en tertiarorden med ett radikalt evangelisationsprogram. Vidare hämtade Margit Sahlin inspiration från "Jesu små systrar och bröder", en nybildad katolsk ordensgemenskap grundad av Charles de Foucauld. Dess medlemmar har inte något gemensamt centrum utan är utspridda på alla slags profana arbetsplatser, alltid av enklaste slag, där deras uppgift är att med sitt liv gestalta Guds Rike - "*la présence*". En av de märkligaste kommuniteterna i vår tid, också en inspirationskälla för S:ta Katharinastiftelsen, är den katolska Cittadella Cristiana i Assisi grundad av Giovanni Rossi. Det är en fri ordensgemenskap av ny struktur där alla, män, kvinnor, lekfolk, präster, inte är bundna av kanoniska "*vota*", utan endast av "löften", vilket innebär att de inte är förpliktigade till någon detaljerad regel. De avlägger inte heller fattigdomslöftet, men deras liv ska präglas av "fattigdomens anda". Efter tre års utbildning som "volontärer" togs de in i en livslång och livsomfattande gemenskap. En sådan gemenskap måste vara grundad på en villighet att försaka sig själv, att gå in under "vetekornets lag": att låta sitt jag dö i Kristi efterföljd, ge ut av sitt liv för andra.

Det är denna process av död och liv, av smärta och födande, som en äkta kommunitet - liksom allt kristet lärjungaskap - måste innebära, enligt Margit Sahlin. I boken *Ordets tjänst i en förändrad värld* tar hon också upp frågan om celibatet som en äkt Kristen livsform och menar att det måste finnas människor som bekänner sig till kallelsen att leva ogifta. Kyrkan och samhället behöver människor som är fria och kan stå till förfogande.⁹

Margit Sahlin lägger fram tre grundförutsättningar för hur ett kommunitetsliv ska fungera, motsvarande de klassiska "evangeliska reglerna". Den första är den ovan nämnda tanken på celibatet. Den andra är egendomsgemenskapen, vilken inte behöver innebära ett påvert leverne, men en personlig frihet i förhållande till det materiella. Den tredje är uppgivandet av begäret att ge efter för den egna viljans skiftande stämningar och impulser. Det centrala ligger i bönen "Ske din vilja": att i det dagliga livet ständigt stå till förfogande, gå in under "vetekornets lag". Kommunitetens herre och absoluta centrum måste vara Kristus.

⁹ Sahlin 1959 s 85.

Margit Sahlin tar också upp frågan om ”löften” och menar att de är till för att ge skydd, inte för att fångsla. Som en jämförelse tar hon de löften som man och kvinna ger varandra i vigseln. Hon är också medveten om de svårigheter som kan finnas för en evangelisk kommunitet i ett land där denna tradition saknas. Hon hävdar att hela kommuniteten måste genomgå ett slags postulant - och novis- tid, innan ordningarna definitivt fastställs. Att få till stånd en fungerande kommunitet kan vara svårt i en tid som vår, då olika människor har olika livsförhållanden. Därför skisserar Margit Sahlin en vidgad, friare kommunitet, ett slags tertiarorden, vars medlemmar har sitt centrum i en husgemenskap och har förpliktigt sig till en viss livsordning.¹⁰

Någon kommunitet blev det aldrig och det smärtade henne hela livet. Den viktigaste byggstenen kom aldrig på plats. Kanske var tiden inte mogen och tanken var för djärv?¹¹

Katharinastiftelsen

Äntligen nalkades hon målet. På Sparreholms slott grundades så i december 1950 S:ta Katharinastiftelsen vars förste ordförande kom att bli Strängnäs-biskopen Gustaf Aulén. S:ta Katharinastiftelsens bildande och de otaliga sammanträden som föregick vore nog värd en artikel för sig. Bara namnfrågan har en egen pärm. Det kan tyckas märkligt att det skulle bli så svårt att fatta beslut kring själva namnet för stiftelsen -institutionen. Till och med biskopsmötet hade frågan uppe.

Här följer några av förslagen: ”Kyrkliga kvinnorådets kurs- och konferens-institut”. Men det tycktes långt och otympligt. ”Birgittagården” kom på förslag men Linköpings stift tyckte det låg för nära Birgittastiftelsens blivande gästhem i Vadstena. Mary von Rosen på Rockelsta föreslog ”S:ta Carins stiftelse”, men de var ju ingen som visste vem hon var. Dessutom låg det nära till hands att tänka på Carin Göring. Andra namnförslag var ”Priscillagården”, ”Mariagården”, ”Luthergården” och ”Olaus Petri-gården”. Frågan återfördes till biskopsmötet där ärkebiskopen bland annat föreslog ”Helga Korsets stiftelse”, ”Helgeandstiftelsen” samt ”S:ta Katharinastiftelsen”, den latinska formen för Karin som var den heliga Birgittas dotter.

På S:ta Katharinastiftelsen förverkligas akademitanken i mottot ”radikalt inåt -radikalt utåt”: att ständigt möta de frågor som rör sig i tiden, men att alltid ha förankring i bön, gudstjänstliv och nattvardsfirande. Det hemlösa altaret får sitt hus och den första ägodelen hängs upp: en liten bönelampa köpt för pengar insamlade av elever vid en utbildningsanstalt för kvinnlig kyrkotjänst i London - Ranyard House. Denna bönelampa finns alltjämt med och hänger nu i kapellet på hos S:ta Katharinastiftelsen på Sturegatan som en påminnelse om att börens låga aldrig får slockna.

Ämbetsfrågan var allt jämt inte löst men Margit Sahlin arbetade oförtrutet vidare med frågan. Sparreholmstiden blev en dynamisk tid med gästhemsvärksamhet och konfirmandundersvisning vilket var något mycket märkligt. Att en icke prästvigd kvinna

¹⁰ Sahlin 1959 s 104

¹¹ Om Sahlins tankar kring en kommunitet se också Nordlander 2010 s184 -199.

skulle få tillstånd att genomföra sommarläsning krävde att frågan först måste underställas ärkebiskopen, helst hela biskopsmötet. Tidningen *Vår Kyrka* fick order att inte fotografera Margit Sahlin och konfirmanderna. Dessutom hölls ett otal seminarier och kurser i och över aktuella ämnen.

Men sakta börjar Margit Sahlin erfaras att slottet ligger isolerat. Allt fler tåg dras in och tankarna på uppbrott blir allt mer levande och nödvändiga. Slottet var också opraktiskt och vedeldat. År 1958 flyttade man så till Östergårdens pensionat i Österskär, 3,5 mil norr om Stockholm. Där byggdes ett kapell, av Johannes Olivegren med Ralph Bergholtz som kyrkokonstnär, på initiativ av en kvinna som inte ens hade venia, d v s tillstånd att predika. Den 12 september 1959 invigdes det av ärkebiskop Gunnar Hultgren, men utan att Margit Sahlin fått någon venia av Stockholms stifts biskop Helge Ljungberg. Efter detta blossade striderna åter upp, i radio såväl som tidningar. ”Hon som byggt ett kapell men inte får predika”, löd rubrikerna. Prästämbetet var vid denna tidpunkt öppnat för kvinnor men ingen hade ännu sökt vigning.¹²

Blandat mottagande

Till slut blev situationen ohållbar och i intervju i Dagens Eko kom så till sist genombrottet. På en journalists fråga om Margit Sahlin verkligen inte ville bli prästvigd, blev hon först tyst men svarade sedan: ”Jag har avstått för fridens skull. Men det har inte blivit någon frid. Kanskestunden nu har kommit?” Efter detta blossade ilskan och hatet upp men också glädjen och välsignelserna. Den 20 januari 1960 fattades så beslutet om de första vigningarna av kvinnliga präster. Den 21 januari publicerade Bo Giertz sina ”17 punkter”, alltså en samling rekommendationer för hur människor skulle bete sig gentemot kvinnor som låtit sig prästvigas. . Den 10 april vigdes Margit Sahlin av ärkebiskop Gunnar Hultgren i S:ta Katharinastiftelsens kapell, utan att ha prövats eller antagits av något domkapitel. Vigningen skedde heller inte i någon domkyrka. Tankarna bakom detta kan man bara spekulera om!

Enligt Margit i Dags för omprövning publ de 17 p samma dag som ÄB tillkännaga.(men du har säkert koll)MS skriver om de 17 p ”ett handlingsprogram för ”bekännelseetrogna”präster och lekmän som inte kunde erkänna de kvinnliga prästernas legitimitet.”obs dessa p sändes ut till alla präster i landet

Vigningsdagen mottogs med blandade känslor. I Lunds domkyrka hölls sorgemässa och domprosten i Strängnäs gav den nya ordningen följande vitsiga formulering: ”Kyrkan har strandat på ett skär och dess namn är Österskär.” Genom vigningen hamnade Margit Sahlin och Katharinastiftelsen i fokus för glädje och välsignelse men också för hat och svek. Detta innebar också att många av hennes tidigare vänner och andliga fränder tog avstånd från henne. En oändligt smärtsam tid följde, också de kvinnliga teologstudenterna avstod från kurser förlagda till Katharinastiftelsen. Den rikskollekt S:ta Katharinastiftelsen uppburit, som var stiftelsens ryggrad, avstod hon ifrån ”för fridens skull”. Men friden uteblev.¹³

År 1969 sökte Margit Sahlin kyrkoherdetjänsten i Engelbrekts församling och utnämndes till den av kyrkominister Alva Myrdal. Hon tillträdde i november 1970 och nya bråk tog fart. Hon gick i pension 1979 och återvände på heltid till Katharinastiftelsen som då

¹² För S:ta Katharinastiftelsens grundande se också Nordlander 2010 s 150-160

¹³ Se också Nordlander 2010 s 240-256 om denna period i Margit Sahlins liv.

flyttat från Österskär till de lokaler som nu disponeras på Sturegatan i Stockholm. Fram till 1993 var Margit Sahlin stiftelsens direktor då hon överlämnade stafettpippen till undertecknad. Dess arbetande ordförande förblev hon fram till sin död. Hennes sista kväll i livet diskuterade vi det s k Jesusmanifestet och de artiklar som följt på det i Svenska Dagbladet, särskilt Gunnell Vallquists artikel i serien ”Trons mönster-gossar”.

Outtröttlig, ofta ensam

Ska man försöka göra en avslutning bör den kanske belysa kyrkans syn på Margit Sahlin, hennes arbete med och grundande av stiftskvinnoråd och kyrkliga kvinnorådet och Katharinastiftelsen. Den blir mycket kort för nästan ingenstans togs hennes tankar, visioner och kallelse emot med uppmuntran, iver, stöd eller något större intresse. Snarare såg man henne och hennes tankar som ett orosmoln och ett hot.

Katharinastiftelsen upplevdes av många som en trojansk häst. Men till synes outtröttlig strävade Margit Sahlin ensam vidare. Ofta stavande på Einar Billings psalm, SvPs 272: ”Nu gläd dig min ande i Herren.....”. Den psalmen var något av ett signum för henne och sjöngs vid kyrkoherdeinstallationen i Engelbrektskyrkan liksom vid hennes begravningsgudstjänst som ägde rum i samma kyrka. Vid begravningsgudstjänsten stod, precis som vid Borgenkursens avslutning, den lilla åsnan på altaret.

Källor och litteratur:

Sahlin, Margit (1950) *Man och kvinna i Kristi kyrka*. Stockholm: Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag .
Sahlin, Margit (1959) *Ordets tjänst i en förändrad värld* Stockholm: Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag.
Sahlin, Margit (1980) *Dags för omprövning*. Stockholm: Proprius
Sahlin, Margit-Åhlstedt, Madeleine (2000) *S:ta Katharinastiftelsen ett 50 årigt trosäventyr* Stockholm (Eget förlag)

Nordlander, Elisabeth (2010) *Margit Sahlin – på väg mot verklighet*. Skellefteå: Artos

Övriga lästips:

Brohed, Ingmar (2005) ”Vem har rätt till prästämbetet? Nya argument för kvinnor som präster”, ”Kvinnor som präster – en teologisk fråga och ett kyrka-statproblem som vållade debatt” i Brohed, Ingmar (huvudförfattare) *Sveriges Kyrkohistoria 8. Religionsfrihetens och ekumenikens tid*. Stockholm: Verbum, s 198-199, 208-215.

Hössjer Sundman, Boel (2008) ”Försvinner känslan av att man står inför ett ovanligt fenomen” i Hössjer Sundman, Boel (red) *Du ska bli präst. Livsberättelser 50 år efter kyrkomötets beslut*. Verbum: Stockholm, s 8-20.

Hössjer Sundman, Boel (2008) (red) *Äntligen stod hon i predikstolen! Historiskt vägval 1958*. Stockholm: Verbum.

